

240

2426-2436

IV. A gazdasági tevékenység és a társadalmi igazságosság

2426 A gazdasági tevékenység fejlődésének és a termelés növekedésének az a rendeltetése, hogy gondoskodjék az emberek szükségleteiről. A gazdasági élet nemcsak arra irányul, hogy megsokszorozza a termelt javakat és növelje a profitot vagy a hatalmat; elsősorban a személyek, az egész ember és az egész emberi közösség szolgálatára van rendelve. A maga sajátos módszereit és törvényeit követő gazdasági tevékenységet az erkölcsi rend keretein belül kell folytatni, tiszteletben tartva a társadalmi igazságosságot oly módon, hogy megfeleljen Isten emberre vonatkozó tervének.

2427 Az emberi munka az Isten képére teremtett személyek tevékenysége, akik arra kaptak meghívást, hogy folytassák a teremtés művét egymással és egymásért, miközben uralmuk alá hajtják a földet. A munka tehát kötelesség: "Aki nem akar dolgozni, ne is egyék" (2Tesz 3,10). A munka megbecsüli a Teremtő ajándékait és a kapott talentumokat. Megváltó jellegű is lehet. Az ember a munka büntetését a Názáretből való és a Kálvárián keresztre feszített Jézussal egységben viselve, valamiképpen együttműködik Isten Fiával az Ő megváltó művében. Krisztus tanítványának mutatkozik, amikor napról napra hordozza a keresztet abban a tevékenységben, amelyet teljesíteni hivatott. A munka a megszentelődés és a földi dolgok átlelkesítésének eszköze lehet Krisztus Lelkében.

2428 A személy a munkában a természetébe írt képességek egy részét gyakorolja és tökéletesíti. A munka elsődleges értéke az emberhez tartozik, aki annak szerzője és célja. A munka van az emberért és nem az ember a munkáért. Mindenkinek meg kell adni a lehetőséget, hogy a munkából szerezze meg azokat a javakat, melyek a saját és a hozzátartozói életének fönntartásához, valamint az emberi közösség szolgálatához szükségesek.

2429 Mindenkinek joga van a gazdasági kezdeményezéshez; mindenki törvényesen éljen talentumaival, hogy hozzájáruljon a mindenki javára szolgáló bőség megteremtéséhez, és begyűjtse fáradozásainak méltó gyümölcseit. Mindenki gondoskodjék arról, hogy a törvényes hatalom közjó érdekében hozott rendelkezéseihez igazodjék.

2430 A gazdasági életben különböző, gyakran egymással ellentétes érdekek szerepelnek, ebből fakadnak a rá jellemző konfliktusok. Mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy olyan tárgyalások útján rendeződjenek e konfliktusok, melyek minden szociális partner jogait és kötelességeit számításba veszik: a vállalatvezetőkét, a munkavállalók képviselőit, például a szakszervezetekét, és adott esetben a közhatalomét is.

2431 Az állam felelőssége. "A gazdasági tevékenység, különösen a piacgazdasági ugyanis nem folyhat intézményi, jogi és politikai szempontból légiures térben. Éppen ellenkezőleg, föltételezi, hogy a stabil pénzen és a hatékony közszolgáltatásokon kívül biztos garanciákat kap az egyéni szabadság és a tulajdon vonatkozásában. Az állam legfőbb feladata e biztonság garantálása oly módon, hogy aki dolgozik és termel, élvezhesse munkája gyümölcseit, s ennél fogva ösztönzést érezzen a hatékony és tisztességes munkára. (...) Az állam másik feladata, hogy őrkdjék és felügyelje az emberi jogok érvényesítését a gazdasági életben. De ezen a téren az elsődleges felelősség nem az államot terheli, hanem a társadalmat alkotó egyéneket és a különböző szerveződésekét."

2432 A vállalatvezetők felelősek a társadalomnak gazdasági és ökológiai tevékenységükért. Nemcsak a profit növelésére, hanem a személyek javára is tekintettel kell lenniük. A profitra azonban szükség van, mert ez teszi lehetővé a beruházásokat, amelyektől függ a vállalatok jövője és az alkalmazottak munkahelye.

2433 A munkához és hivatásszerű foglalkozáshoz mindenki számára biztosítani kell a lehetőséget minden igazságtalan megkülönböztetés nélkül: férfiaknak és nőknek, egészségeseknek és csökkent munkaképességűeknek, őslakosoknak és bevándorlóknak. A körülmények függvényében a társadalomnak a maga részéről segítenie kell az állampolgárokat, hogy munkát és alkalmazást szerezzenek maguknak.

2434 Az igazságos bér a munka törvényes gyümölcse. Megtagadása vagy késleltetése súlyos igazságtalanságot jelenthet. A méltányos bér megállapításához figyelembe kell venni minden egyes ember szükségletét és teljesítményét. "A munkát úgy kell megfizetni, hogy az ember anyagi, társadalmi, kulturális és lelki szempontból egyaránt méltó életet biztosíthasson önmagának és övéinek, figyelembe véve kinek-kinek munkakörét és teljesítményét, valamint a vállalat helyzetét és a közjót. A bér nagyságának megállapítását erkölcsileg nem igazolja a felek pusztá megállapodása.

2435 A sztrájk erkölcsileg megengedett, amikor elkerülhetetlen, sőt szükséges eszközt jelent az arányos eredmény eléréséhez. Erkölcsileg azonban elfogadhatatlanná válik, amikor erőszakkal jár együtt, amikor célkitűzései nem közvetlenül kapcsolódnak a munka feltételeihez, vagy ellenkeznek a közjóval.

2436 Jogtalan a társadalombiztosítás szerveinek járó, a törvényes hatóságok által megállapított hozzájárulás befizetésének elmulasztása. A munkanélküliség szinte mindig sérti annak méltóságát, aki állását elvesztette, és veszélyezteti életének egyensúlyát; a személyes károsodáson túlmenően családja számára is számos veszély következik belőle.